

Vybrané ukazatele pojistného trhu

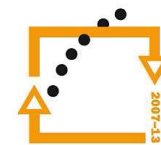
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ing. František Řezáč, Ph.D.
Finanční matematika v praxi II

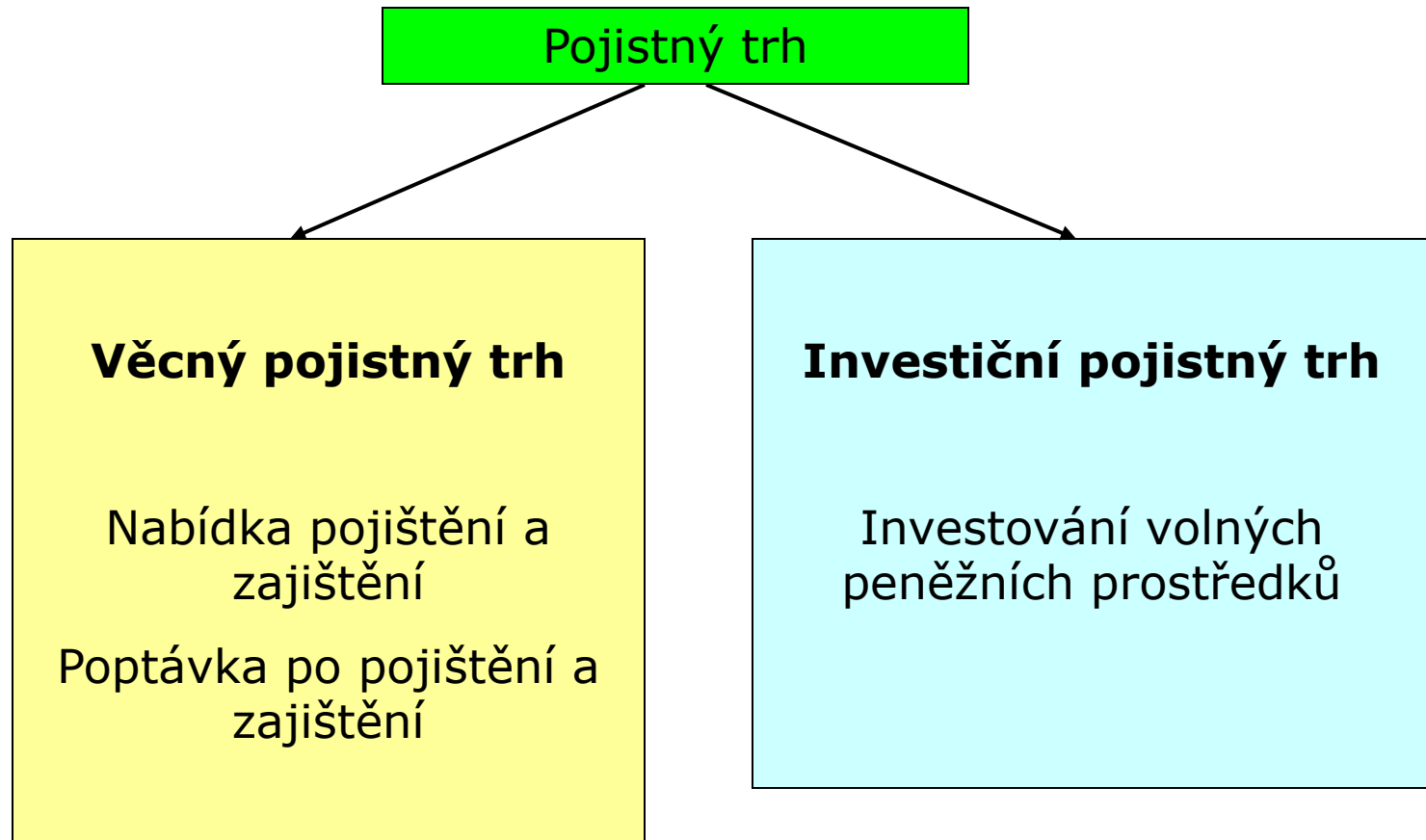
Cíl příspěvku

- ❑ **Cílem příspěvku** je pojmově vymezit pojistný trh České republiky a na vybraných ukazatelích předmětného pojistného trhu ukázat jeho aktuální vývoj včetně nastínění dopadů finanční a dluhové krize na tento trh.

Definice pojistného trhu

- ❑ **Pojistný trh** je trh, na kterém se střetává nabídka a poptávka po pojistné a zajistné ochraně.
- ❑ **Předmětem** obchodních vztahů na pojistném trhu je pojištění a zajištění.
- ❑ **Cenou** za pojistnou a zajistnou ochranu je pojistné a zajistné.

Členění pojistného trhu

Vnější faktory ovlivňující pojistný trh

- ❑ vývoj a objem HDP,
- ❑ vývoj inflace,
- ❑ vývoj nezaměstnanosti,
- ❑ počet obyvatel (věková struktura, délka života),
- ❑ peněžní příjmy domácností a firem,
- ❑ objem a struktura výdajů domácností a firem,
- ❑ situace na finančním trhu.

Vnitřní faktory ovlivňující pojistný trh

- ❑ rozsah a kvalita pojišťovací a zajišťovací činnosti,
- ❑ pojistný zájem o pojistnou ochranu,
- ❑ chápání významu a úlohy pojištění (finanční gramotnost),
- ❑ regulace pojistného trhu,
- ❑ profesionální zprostředkovatelská činnost,
- ❑ činnost ČAP a ostatních asociací.

Ukazatele pojistného trhu

- ❑ počet pojišťoven a zajišťoven a jejich podíl na pojistném trhu ČR,
- ❑ počet pojišťoven podle vlastnictví kapitálu a podle zaměření (životní, neživotní),
- ❑ předepsané pojistné a koncentrace pojistného trhu,
- ❑ počet uzavřených pojistných smluv,
- ❑ struktura pojistného trhu, podíl životního a neživotního pojištění,
- ❑ struktura technických rezerv,
- ❑ vývoj aktiv a finančního umístění,

Ukazatele pojistného trhu

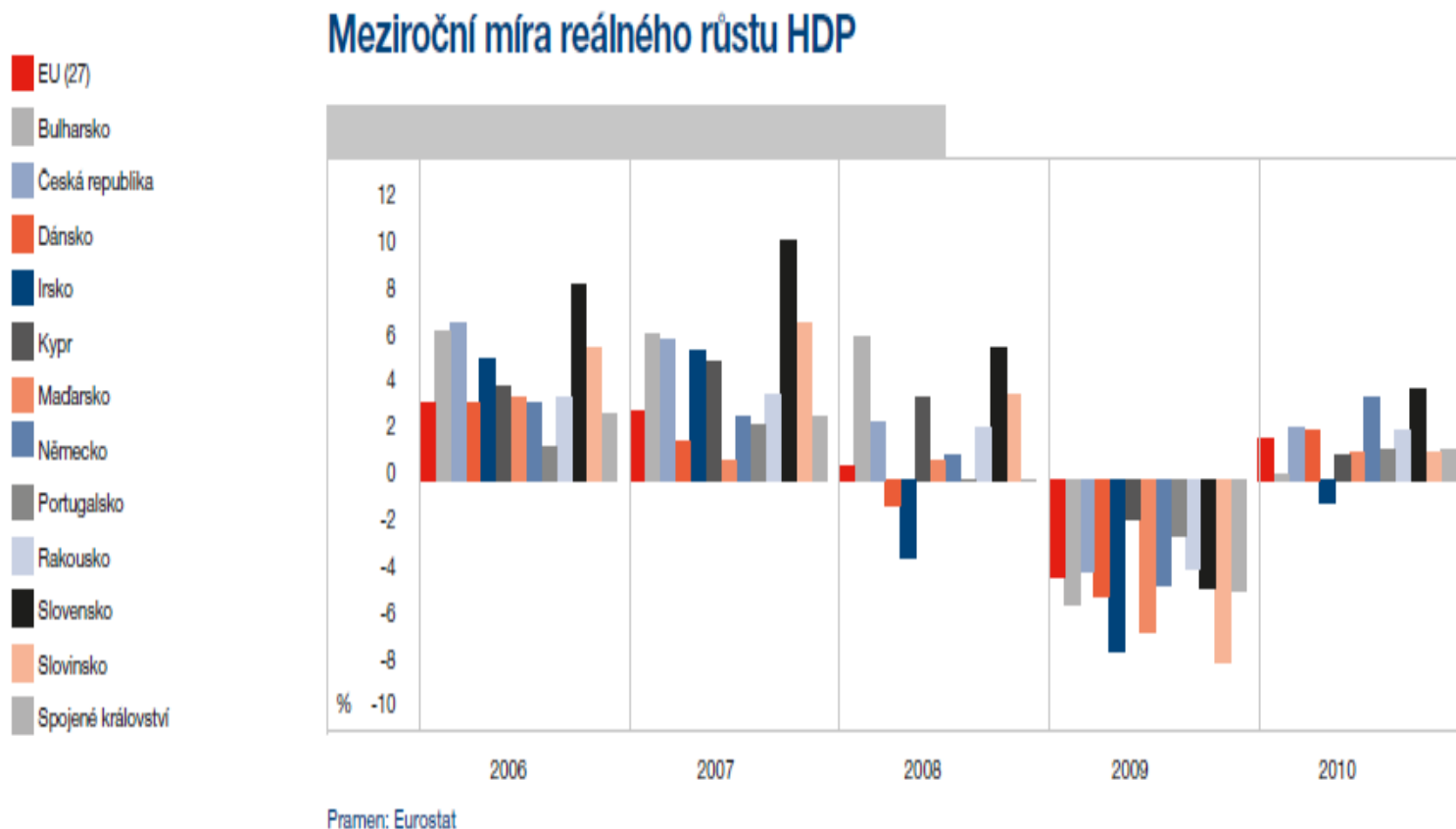
- ❑ vyplacená pojistná plnění v životním a neživotním pojištění,
- ❑ vyřízené pojistné události podle jednotlivých rizik,
- ❑ škodovost (poměr mezi PoPl a PřPo),
- ❑ podíl pojistného na HDP,
- ❑ vývoj předepsaného pojistného a HDP,
- ❑ průměrné pojistné na jednoho obyvatele,
- ❑ pojištěnost (poměr PřPo k HDP),
- ❑ počet zaměstnanců v pojišťovnictví,
- ❑ přehled pojistných produktů.

Vývoj národního hospodářství

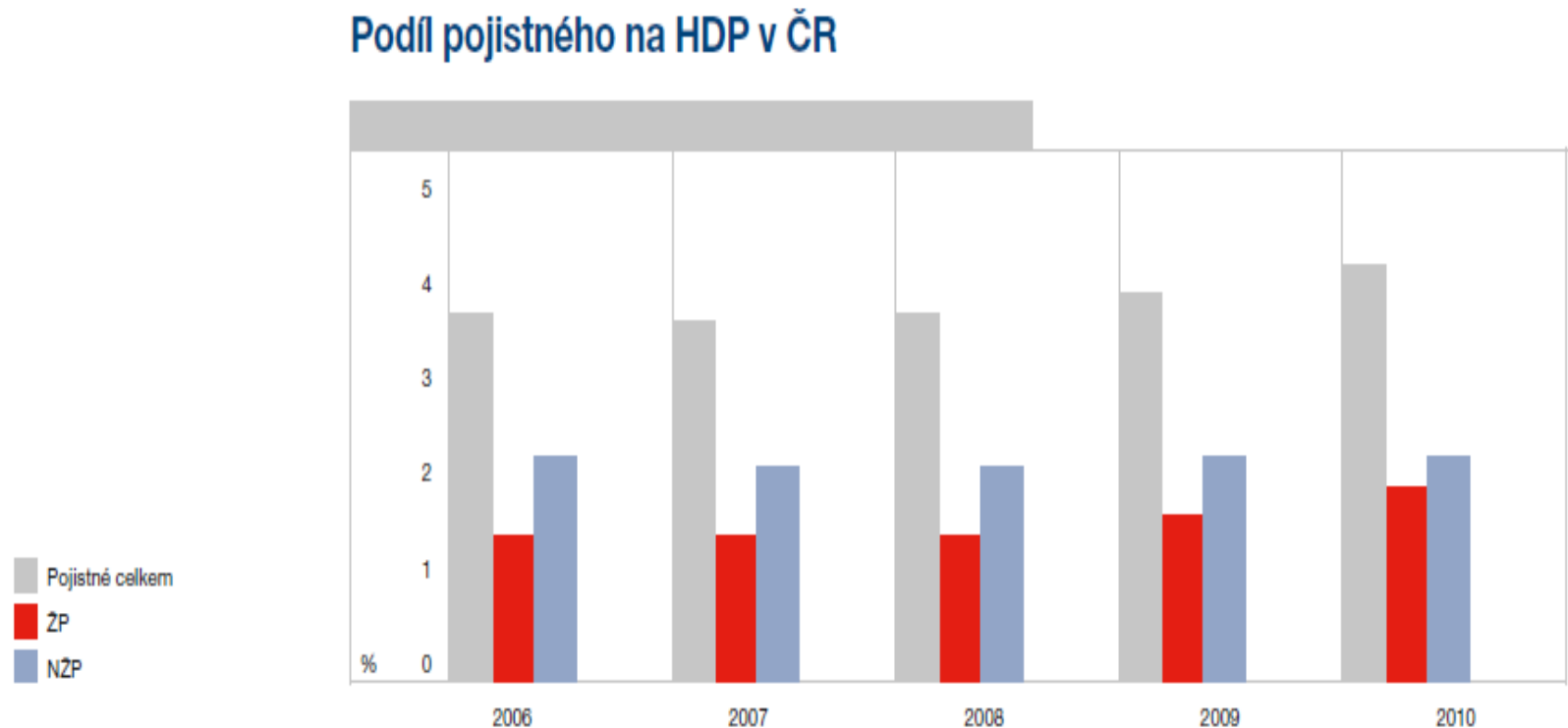
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
HDP – meziroční změny (stálé ceny)	4,5	6,3	6,8	6,1	2,5	-4,1	2,3
HDP na obyvatele (tis. Kč)	275,8	291,6	313,2	342,5	353,7	345,6	348,9
Průmysl – tržby (běžné ceny)	16,1	6,9	8,5	14,1	-0,3	-15,9	9,3
Služby – tržby (stálé ceny)	3,2	3,0	4,6	8,8	0,2	-9,8	-1,0
Míra inflace (meziroční)	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5
Ceny průmyslových výrobců	5,5	3,1	1,5	4,1	4,5	-3,1	1,2
Míra registrované nezaměstnanosti	(10,2*) 9,2	9,0	8,1	6,6	5,5	8,0	9,0
Saldo státního rozpočtu k HDP (běžné ceny)	-3,3	-1,9	-3,0	-1,9	-0,5	-5,3	-4,3
Běžný účet platební bilance k HDP (běžné ceny)	-5,2	-1,3	-2,4	-3,2	-0,6	-1,0	-3,8
Vývoz (stálé ceny)	20,7	11,6	15,8	15,0	6,0	-10,8	18,0
Dovoz (stálé ceny)	17,9	5,0	14,3	14,3	4,7	-10,6	18,0

Pramen: ČSU

Meziroční míra reálného růstu HDP

Podíl pojistného na HDP v ČR

Průměrné pojistné na jednoho obyvatele v CEA a v ČR za rok 2010

1 887 EUR

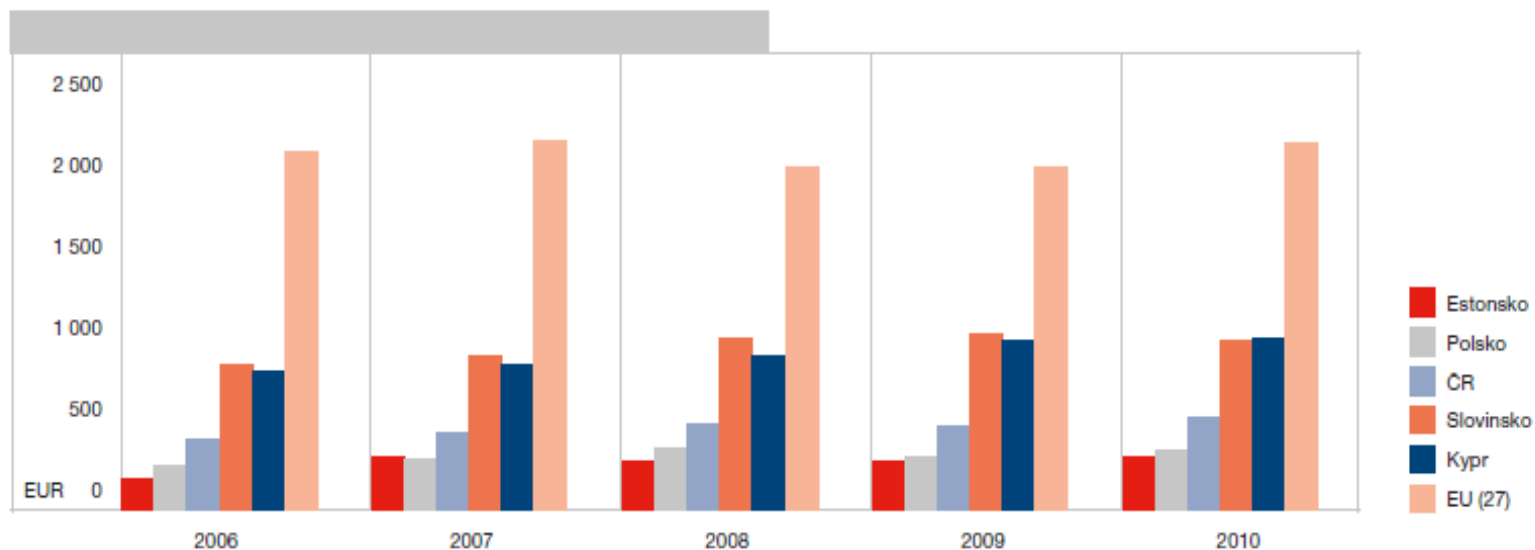
PRŮMĚRNÉ POJISTNÉ NA JEDNOHO
OBYVATELE V ČLENSKÝCH ZEMÍCH CEA

554 EUR

PRŮMĚRNÉ POJISTNÉ
NA JEDNOHO OBYVATELE
V ČR

Průměrné pojistné na jednoho obyvatele

Průměrné pojistné na jednoho obyvatele

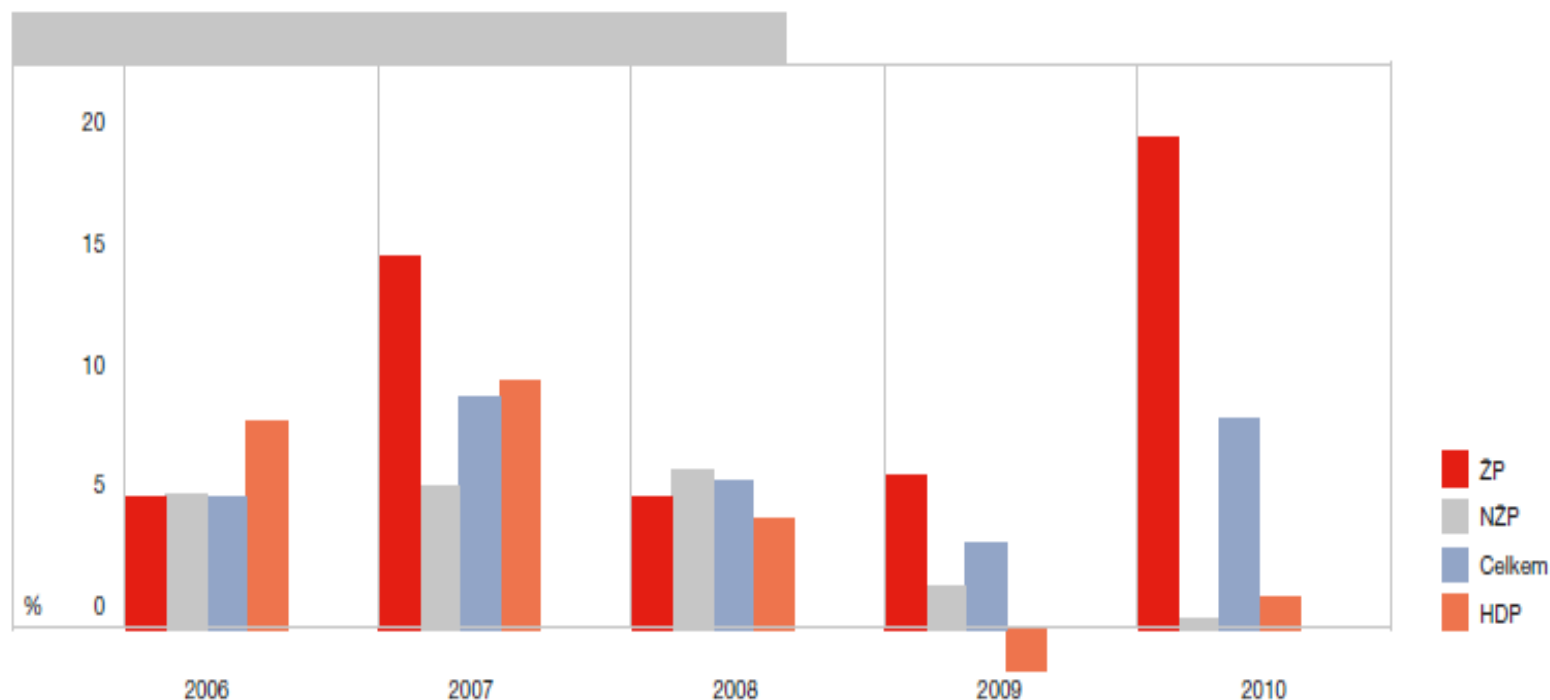

Pramen: CEA, Eurostat

Pro srovnatelnost přepočítané konstantními měnovými kurzy.

Vývoj předepsaného pojistného a HDP v ČR

Vývoj předepsaného pojistného a HDP v ČR*

*) meziprocentní změny v %, běžné ceny

Předeepsané pojistné za rok 2010

152 857 224 tis. Kč

CELKOVÝ OBJEM
PŘEDEPSANÉHO
POJISTNÉHO

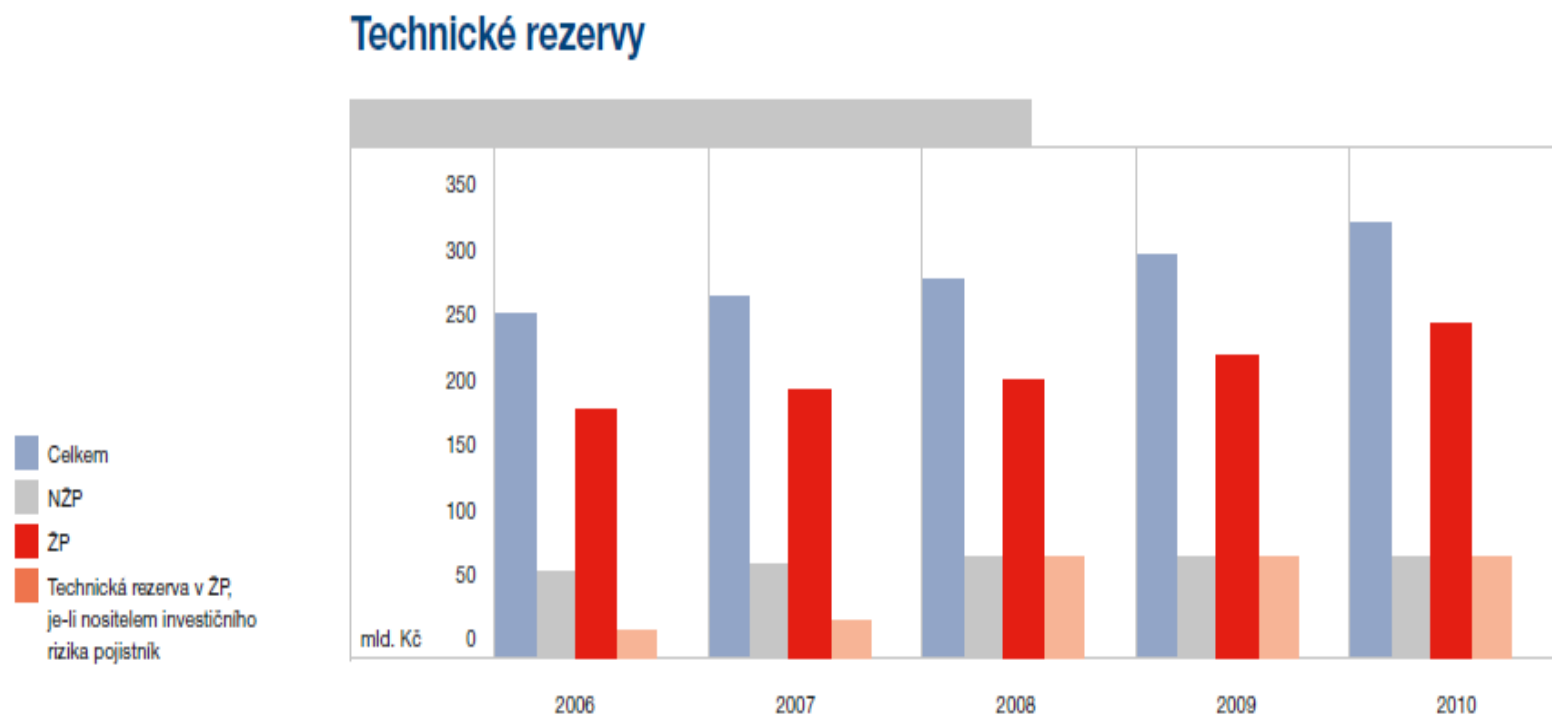
71 765 mil. Kč

PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ
V ŽIVOTNÍM POJIŠTĚNÍ

81 092 mil. Kč

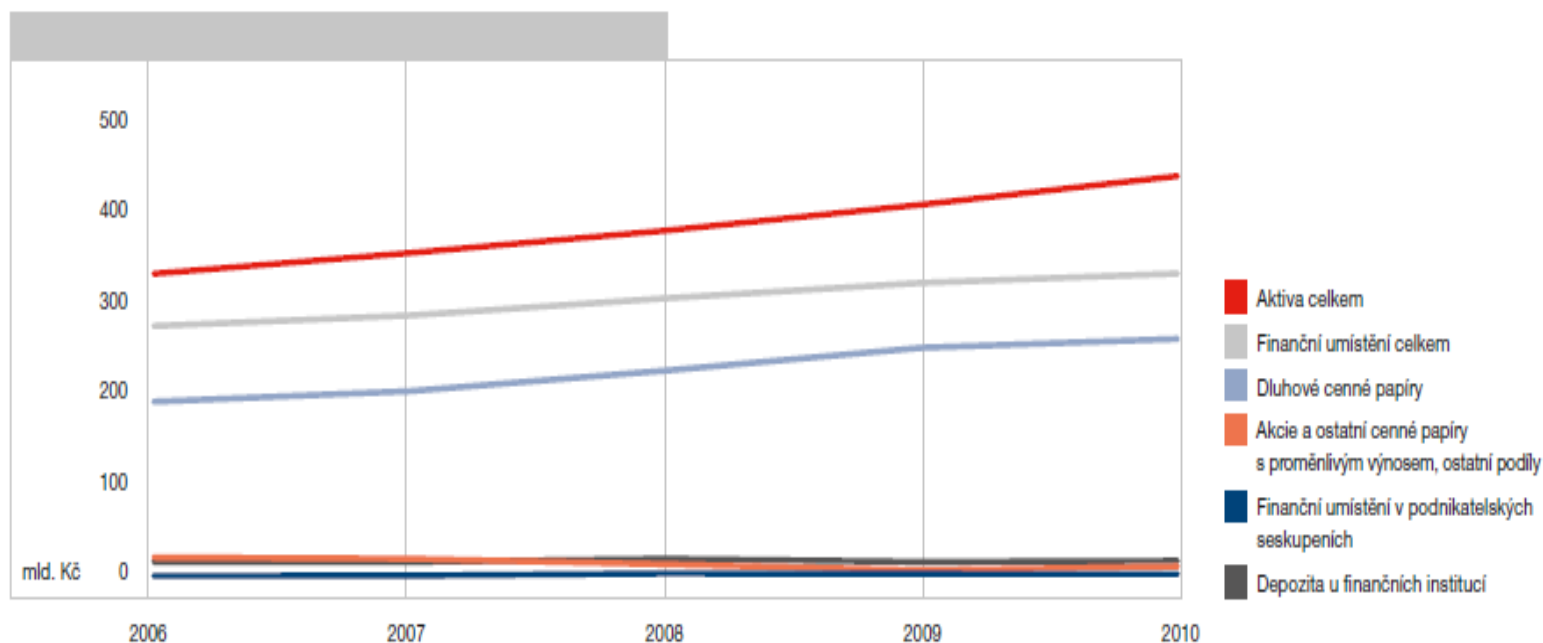
PŘEDEPSANÉ POJISTNÉ
V NEŽIVOTNÍM POJIŠTĚNÍ

Technické rezervy

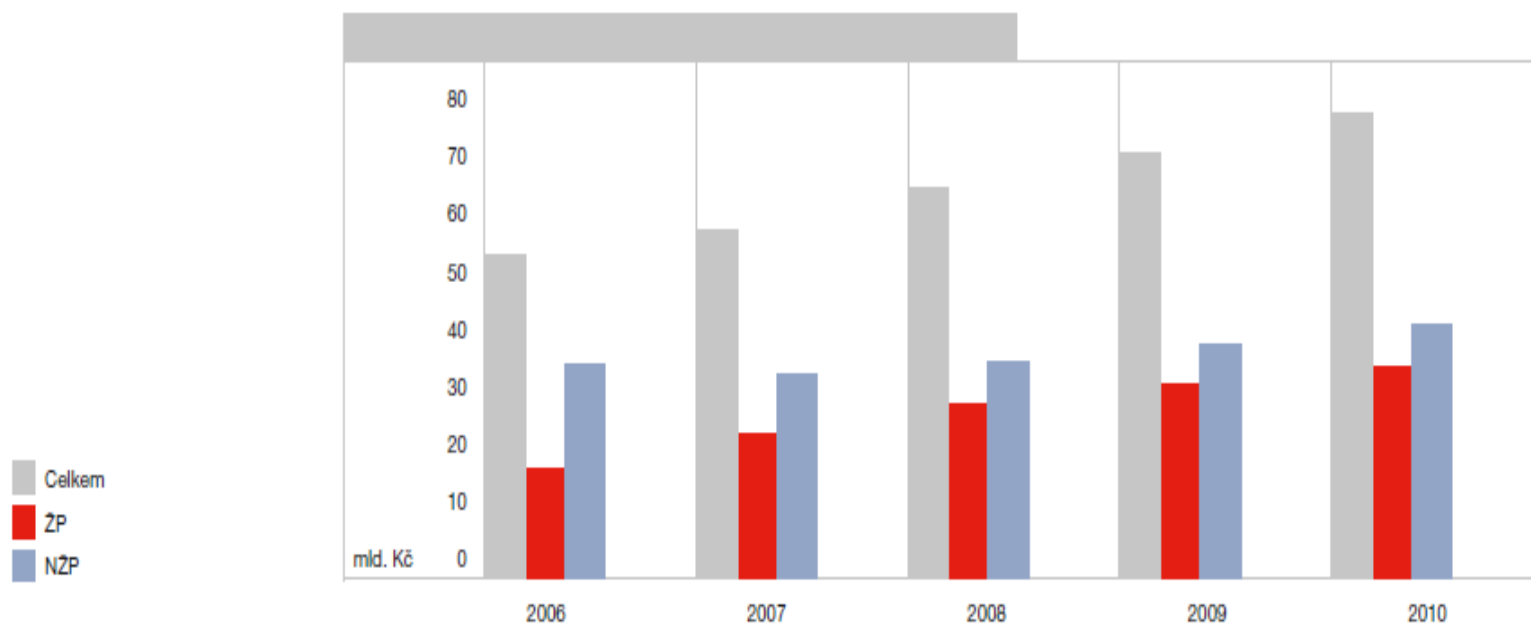
Vývoj aktiv a finančního umístění

Vývoj aktiv a finančního umístění

Vyplacené pojistné plnění

Vyplacené pojistné plnění

Náklady na pojistná plnění

G. Náklady na pojistná plnění

Řádek	Ukazatel	Jedn.	2010	2009	2008	10/09	09/08
1	Náklady na pojistná plnění celkem	tis. Kč	81 638 454	74 609 508	68 852 666	109,42	108,36
2	v tom: náklady na vyřizování pojistných událostí	tis. Kč	2 600 796	2 338 598	2 171 025	111,21	107,72
3	vyplacená pojistná plnění celkem	tis. Kč	79 037 658	72 270 910	66 681 641	109,36	108,38
4	v tom: živeli	tis. Kč	6 744 492	4 539 044	4 364 083	148,59	104,01
5	krádež	tis. Kč	723 226	734 759	681 958	98,43	107,74
6	havárie motorových vozidel kromě kolejových (podnikatelé i občané)	tis. Kč	11 130 314	10 269 194	10 186 128	108,39	100,82
7	plodiny, lesy, zvířata vč. nákaz	tis. Kč	696 080	1 206 474	790 717	57,70	152,58
8	úraz	tis. Kč	973 937	825 774	713 758	117,94	115,69
9	život	tis. Kč	33 308 097	30 227 647	27 309 137	110,19	110,69
10	důchod	tis. Kč	2 169 684	2 369 361	2 078 152	91,57	114,01
11	léčebné výlohy v zahraničí	tis. Kč	413 747	384 348	380 322	107,65	101,06
12	zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	tis. Kč	3 317 664	3 397 763	3 269 080	97,64	103,94
13	pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (kromě zákonného)	tis. Kč	10 324 310	10 633 791	10 254 643	97,09	103,70
14	všeobecná odpovědnost	tis. Kč	2 123 809	1 773 983	1 577 900	119,72	112,43
15	ostatní rizika	tis. Kč	7 112 299	5 908 772	5 075 763	120,37	116,41

Předepsané pojistné v ŽP a NežP za rok 2011

Ukazatel	2010	2011	Index 2011 k 2010
	tis. Kč	tis. Kč	
Smluvní pojištění celkem	116 730 685	116 394 267	99,7
Životní pojištění (s přepočteným jednorázovým pojistným na bázi 10 let)	44 481 668	45 329 930	101,9
běžně placené	41 585 101	42 502 630	102,2
jednorázově placené celkem	28 965 669	28 261 974	97,6
v tom: jednorázově placené spojené s existující běžně placenou smlouvou	6 139 428	7 398 687	120,5
samostatně jednorázově placené celkem (vč. návratného vkladu)	22 622 292	20 356 347	90,0
Neživotní pojištění	72 249 017	71 064 337	98,4
pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	22 229 204	20 439 098	91,9
havarijní pojištění vozidel	15 481 515	14 880 062	96,1
podnikatelská pojištění (odv. 5-6, 8, 9, 11, 12, 13 (bez zákonného poj.))	17 586 093	17 954 623	102,1
Zákonná nesmluvní pojištění celkem	6 094 095	6 285 543	103,1
Pojistné celkem	122 824 780	122 679 810	99,9

Předepsané pojistné a počet smluv za 1.pololetí roku 2012

Ukazatel	1-6/2011	1-12/2011	1-6/2012	Index 1-6/2012 k 1-6/2011	Podíl 1-6/2012 v 1-12/2011
	tis. Kč	tis. Kč	tis. Kč		
Smluvní pojištění celkem	41 385 528	80 829 979	41 315 334	99,8	51,1
Životní pojištění	16 497 821	32 858 597	16 732 117	101,4	50,9
běžné placené	15 416 998	30 940 506	15 634 853	101,4	50,5
jednorázově placené celkem*	1 080 823	1 918 090	1 097 264	101,5	57,2
v tom: jednorázově placené spojené s existující běžně placenou smlouvou	187 846	361 106	185 897	99,0	51,5
samostatně jednorázově placené celkem (vč. návratného vkladu)	863 073	1 506 483	901 134	104,4	59,8
Neživotní pojištění**	24 887 707	47 971 382	24 583 218	98,8	51,2
přímý obchod	24 780 825	47 944 416	24 465 523	98,7	51,0
nepřímý obchod (aktivní zajištění celkem)	1 159 645	2 213 143	1 293 037	111,5	58,4
pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	7 104 640	13 227 968	6 696 731	94,3	50,6
havarijní pojištění vozidel	5 128 429	10 024 365	5 028 716	98,1	50,2
podnikatelská pojištění (odv. 5-6, 8, 9, 11, 12, 13 (bez zákonného poj.))	6 147 821	11 839 291	6 227 393	101,3	52,6
Zákonná nesmluvní pojištění celkem	649 541	1 298 866	659 497	101,5	50,8
Pojistné celkem	42 035 069	82 128 845	41 974 831	99,9	51,1
	ks	ks	ks		
Počet smluv ve kmeni celkem	19 622 450	19 552 204	20 044 502	102,2	102,5
Životní pojištění	4 901 107	4 842 404	4 782 578	97,6	98,8
Neživotní pojištění	14 823 356	14 811 081	15 360 278	103,6	103,7
pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	4 234 728	4 207 978	4 270 699	100,8	101,5
podnikatelská pojištění (odv. 5-6, 8, 9, 11, 12, 13 (bez zákonného poj.))	664 311	664 449	661 757	99,6	99,6

Náklady na pojistná plnění a počet pojistných událostí za 1-3/2012

Předběžné údaje ČAP - pojistné události v živelním pojištění 1-3/2012

Ukazatel	1-3/2011	2011	1-3/2012	Index 1-3/2012 / 1-3/2011	Podíl 1-3/2012 k 2011
Pojistné události			tis. Kč		
Pojistné události celkem	358 907	1 632 114	186 498	52,0	11,4
škody z tíhy sněhu	234 988	268 795	88 989	37,9	33,1
škody z povodní	92 600	329 807	41 869	45,2	12,7
vichřice a krupobití	31 318	1 033 513	55 639	177,7	5,4
Počet pojistných událostí			ks		
Pojistné události celkem	14 476	44 231	8 590	59,3	19,4
škody z tíhy sněhu	10 162	11 781	4 794	47,2	40,7
škody z povodní	3 076	10 208	1 046	34,0	10,2
vichřice a krupobití	1 238	22 242	2 750	222,1	12,4

Dopady finanční krize na pojistný sektor

- ❑ **Finanční krize**, která má celosvětový dopad, nenechala bez následků ani **odvětví pojistného sektoru**.
- ❑ Podle současných analýz finančních odborníků i podle makroekonomických ukazatelů v podmínkách České republiky se odhadují následky krize v časovém horizontu až pěti let, tedy cca do roku 2012.

Dopady finanční krize na pojišťný sektor

- ❑ **V prvním období krize** (rok 2008 až 2010) se komerčním pojišťovnám:
 - zhoršily podmínky pro investování volných peněžních prostředků,
 - zhoršila se zejména možnost lepšího zhodnocení prostředků technických rezerv investováním do rizikovějších finančních instrumentů.

Dopady finanční krize na pojistný sektor

- ❑ **Ve druhém období krize** (rok 2011 až 2012):
 - mohou se zhoršit hospodářské výsledky pojišťoven,
 - zřejmě se to projeví především v ukazatelích předepsaného pojistného a to jak životního, tak i neživotního pojištění.

Příklad dopadů finanční krize ve světě

- ❑ Ihned po vypuknutí krize byla před krachem **pojišťovna AIG** – pojišťovala sekuritizované inovativní instrumenty CDS (Credit default swap - Swap úvěrového selhání, *výměna nesplaceného úvěru, pojištění proti nesplacení dluhopisu*).
- ❑ **Allianz a Aegon** – problémy z důvodu ztráty hodnoty aktiv odepsáním hodnoty dluhopisů zkrachovalé banky Lehman Brothers či nadměrné expozice vůči islandským bankám.
- ❑ Britská skupina **Lloyds** – rezervy uloženy v bance, která měla vážné potíže.

Příklad dopadů finanční krize ve světě

- ❑ Hospodářský výsledek zajišťoven za rok 2008:
 - švýcarská **Swiss Re** – 864 mil CHF,
 - německá **Hannover** – 134 mil EUR.
- ❑ Bezrizikové investice (státní dluhopisy) přestávají být u některých států bezrizikové.
- ❑ Zvýšená konkurence tlačí na snižování pojistných sazeb pod hranici ekonomické vyrovnanosti pojištění => nedostatek peněžních prostředků na výplatu pojistných plnění zejména v pojištění motorových vozidel.

Dopady finanční krize na finanční umístění aktiv

- ❑ Finanční umístění se zvýšilo o 5,4 % proti předchozím 6,3 %.
- ❑ **Skladba finančního umístění nedoznala podstatných změn:**
 - Nadále rostl podíl největší položky, kterou jsou dluhové cenné papíry, jež zvýšily svůj podíl na 78,6 % ze 74,9 %.
 - Druhá největší položka, depozita u bank, mírně poklesla z 9,6 % na 8,1 %.

Dopady finanční krize na hospodářský výsledek

- ❑ Přes určité zpomalení tempa růstu oproti předchozím letům lze zvýšení objemu předepsaného pojistného o 3,3% hodnotit pozitivně, zejména ve srovnání s výsledky jiných průmyslových odvětví.
- ❑ Členové České asociace pojišťoven vybrali v roce 2009 na předepsaném pojistném 141 miliard Kč, tedy o 4,2 miliardy Kč více než v roce 2008.
- ❑ Vzhledem k tomu, že došlo současně k poklesu HDP v běžných cenách o 1,7 %, vzrostl významně podíl předepsaného pojistného na HDP z 3,8 % na 4,0 %.

Dopady finanční krize na hospodářský výsledek

- ❑ Překvapivě pozitivní vývoj zaznamenalo **životní pojištění**.
- ❑ Předepsané pojistné vzrostlo o 5,8 %, a potvrdilo tak pozici hlavního tahouna růstu trhu směrem k úrovni obvyklé v západní Evropě (tvoří 60 % z celkového předepsaného pojistného).
- ❑ Výrazně zvýšený zájem o 6,9 % zaznamenalo jednorázově placené pojištění, a to zejména díky zvýšené aktivitě bankopojišťoven při transformaci vkladů na pojistné smlouvy.

Dopady finanční krize na hospodářský výsledek

- ❑ Trh s **neživotními pojistnými produkty** zaznamenal stagnaci, když mírně narostl o 1,2 %.
- ❑ Jedním z důvodů je nižší zájem klientů o havarijní pojištění (-1,1 %) související s poklesem prodejů nových automobilů na českém trhu.
- ❑ Zároveň se projevila velká cenová konkurence automobilek, která snížila průměrnou cenu nově prodávaných vozidel.

Závěr

- ❑ Výsledky členských pojišťoven České asociace pojišťoven, které představují většinu pojistného trhu České republiky, potvrzují, že **dopady finanční krize zatím neměly zásadní vliv na tuzemské komerční pojišťovny.**
- ❑ Příčina může spočívat v konzervativním přístupu k finančnímu umístění volných peněžních prostředků pojišťoven a tedy v investování do méně rizikových finančních instrumentů.
- ❑ Nabízí se však otázka do diskuse – co způsobí dluhová krize ?

Použitá literatura

- ❑ Čejková, V. *Pojistný trh*. První vydání. Praha: GRADA Publishing, spol. s r.o., 2002. 119 s. ISBN 80-247-0137-5
- ❑ Řezáč, F. a kol. *Marketingové řízení komerční pojišťovny*. 1.vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 202 s. ISBN 978-80-210-4799-0
- ❑ Řezáč, F. *Pojišťovnictví*. První vydání. Brno: CERM, s.r.o., 2011. 110 s. ISBN 978-80-214-4242-9
- ❑ Internetové stránky České asociace pojišťoven.
Dostupné: <http://www.cap.cz/>
Výroční zpráva za rok 2010.
Dostupné: http://www.cap.cz/CZ_vyrocní_zprava_2010.pdf
Statistické údaje za rok 2011 a 2012. Dostupné:
<http://www.cap.cz/Folder.aspx?folder=Lists%2fMenu%2fPojistn%c3%bd+trh%2fStatistick%c3%a9+%c3%ba>
daje